

Ceturtdiena, 2017. gada 27. aprīļa

P8_TA(2017)0199

Ieguves rūpniecības atkritumu direktīvas

Eiropas Parlamenta 2017. gada 27. aprīļa rezolūcija par ieguves rūpniecības atkritumu direktīvas (2006/21/EK) īstenošanu (2015/2117(INI))

(2018/C 298/17)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Direktīvu 2006/21/EK par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu un par grozījumiem Direktīvā 2004/35/EK ⁽¹⁾ ("Direktīva"),
- ņemot vērā Komisijas 2009. gada 20. aprīļa Lēmumu 2009/335/EK par tehniskām pamatnostādnēm attiecībā uz finansiālās garantijas apjoma noteikšanu ⁽²⁾,
- ņemot vērā Komisijas 2009. gada 20. aprīļa Lēmumu 2009/337/EK par atkritumu apsaimniekošanas objektu klasifikācijas kritēriju noteikšanu saskaņā ar III pielikumu Direktīvā 2006/21/EK ⁽³⁾,
- ņemot vērā Komisijas 2009. gada 30. aprīļa Lēmumu 2009/360/EK, ar ko papildina atkritumu raksturojuma tehniskās prasības ⁽⁴⁾,
- ņemot vērā Komisijas 2009. gada 29. aprīļa Lēmumu 2009/358/EK par informācijas harmonizāciju un regulāru sniegšanu, kā arī anketām atbilstīgi 22. panta 1. punkta a) apakšpunktam un 18. pantam Direktīvā 2006/21/EK ⁽⁵⁾,
- ņemot vērā Komisijas 2009. gada 30. aprīļa Lēmumu 2009/359/EK, ar ko papildina inerto atkritumu definīciju, lai īstenotu Eiropas Parlaments un Padomes Direktīvas 2006/21/EK par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu ⁽⁶⁾ 22. panta 1. punkta f) apakšpunktu,
- ņemot vērā Komisijas ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Direktīvas 2006/21/EK īstenošanu (COM(2016)0553),
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvu 2004/35/EK par atbildību vides jomā attiecībā uz vidi nodarītā kaitējuma novēršanu un atļūdzināšanu ⁽⁷⁾,
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta Izpētes dienesta 2017. gada janvārī veikto pētījumu "Ieguves rūpniecības atkritumu direktīvas īstenošanas Eiropas līmenī novērtējums", tostarp tā 1. pielikumā iekļauto pētījumu "Alternatīvu izpēte tehnoloģijām, kas rada augstu vides un cilvēku veselības apdraudējumu saistībā ar nepareizu ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu. Problēmas, riski un iespējas, kas ieguves rūpniecības nozarēm rodas saistībā ar aprites ekonomikas jēdziena kontekstu" ⁽⁸⁾,

⁽¹⁾ OV L 102, 11.4.2006., 15. lpp.

⁽²⁾ OV L 101, 21.4.2009., 25. lpp.

⁽³⁾ OV L 102, 22.4.2009., 7. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 110, 1.5.2009., 48. lpp.

⁽⁵⁾ OV L 110, 1.5.2009., 39. lpp.

⁽⁶⁾ OV L 110, 1.5.2009., 46. lpp.

⁽⁷⁾ OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.

⁽⁸⁾ PE numurs: 593.788.

Ceturtdiena, 2017. gada 27. aprīļa

- ņemot vērā 2010. gada 5. maija rezolūciju par vispārēju aizliegumu Eiropas Savienības kalnrūpniecībā izmantot cianīdu ⁽¹⁾,
 - ņemot vērā 2015. gada 8. oktobra rezolūciju par pieredzi, kas gūta no sarkano dubļu katastrofas Ungārijā pirms pieciem gadiem ⁽²⁾,
 - ņemot vērā Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku" (COM(2015)0614),
 - ņemot vērā Komisijas veikto priekšizpēti par ES mēroga industriālo katastrofu riska dalīšanas instrumenta koncepciju ⁽³⁾,
 - ņemot vērā Reglamenta 52. pantu,
 - ņemot vērā Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas ziņojumu (A8-0071/2017),
- A. tā kā pēc diviem lielākajiem negadījumiem, kas saistīti ar bīstamu ieguves rūpniecības atkritumu noplūdi, tika pieņemta Direktīva par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu ar mērķi novērst un pēc iespējas samazināt jebkādu nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, kā arī apdraudējumu cilvēka veselībai, ko izraisa ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošana;
- B. tā kā dalībvalstīm noteiktais Direktīvas transponēšanas termiņš beidzās 2008. gada 1. maijā, un gandrīz visas dalībvalstis šo direktīvu vēl nebija transponējušas savos valsts tiesību aktos;
- C. tā kā Komisija ir sākusi pienākumu neizpildes procedūru pret 18 dalībvalstīm par to, ka tās nav pareizi un pilnībā transponējušas šo direktīvu; tā kā turklāt četros gadījumos šī procedūra vēl nebija pabeigta 2016. gada novembra beigās;
- D. tā kā veselus vienpadsmit gadus pēc Direktīvas pieņemšanas Komisija vēl nav pieņēmusi pamatnostādnes par pārbaudēm, kā paredzēts Direktīvas 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā; tā kā par vajadzību pēc stingrām Komisijas sagatavotām pamatnostādnēm skaidri liecina tas, ka tūkst pārbaudes definīcijas un detalizētu norāžu par tās veikšanu, kā arī dalībvalstu atšķirīgās šīs direktīvas prasību interpretācijas;
- E. tā kā desmit dalībvalstis ziņoja, ka to teritorijā nav A kategorijas objektu;
- F. tā kā pašreizējās trīs gadu ziņošanas sistēmas ierobežojumi, par ko liecina atšķirības dalībvalstu sniegtajā informācijā un iespējamā nepareizā dažu direktīvas noteikumu interpretācija, nozīmēja to, ka pieejamo datu nepietiekamā kvalitāte neļāva aprakstīt un novērtēt Direktīvas īstenošanu praksē;
- G. tā kā Komisijas Lēmums 2009/335/EK neskar šīs direktīvas 14. pantu, kurā paredzēts, ka finansiāla garantija balstās uz pieņēmumu, ka trešā persona veiks visus vajadzīgos sanācijas darbus;
- H. tā kā nav ES līmeņa datubāzes par ieguves rūpniecības atkritumu objektiem;
- I. tā kā atkritumi, ko rada karjeri un ieguves rūpniecība, veido ļoti lielu daļu no kopējā Eiropas Savienībā radītā atkritumu apjoma (aptuveni 30 % 2012. gadā), daļa no kuriem ir bīstamie atkritumi;

⁽¹⁾ OV C 81 E, 15.3.2011., 74. lpp.

⁽²⁾ Pieņemtie teksti, P8_TA(2015)0349.

⁽³⁾ Pētījums, kura mērķis ir izpētīt iespējas izveidot fondu attiecībā uz atbildību vides jomā un zaudējumiem, kas rodas rūpnieciskās avārijās, galīgais ziņojums, Eiropas Komisija, DG ENVI, 2013. gada 17. aprīlis.

Ceturtdiena, 2017. gada 27. aprīļa

- J. tā kā ES ir ļoti atkarīga no izejvielu importa no trešām valstīm un ievērojams skaits dabas resursu varētu tikt strauji izsmelts; tā kā vides un veselības tiesību akti šajās trešās valstīs bieži vien ir mazāk stingri nekā ES;
- K. tā kā Komisijas paziņojumā “Noslēgt aprites loku – ES rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku” (COM(2015)0614) nebija paredzētas iespējas pārskatīt šo direktīvu;
- L. tā kā pāreja uz aprites ekonomiku piedāvā būtiskus ieguvumus vides jomā un ir priekšnoteikums ES ilgtermiņa konkurētspējai,
1. pauž nožēlu par to, ka dalībvalstis (ES-27) ⁽¹⁾ ir saskārušās ar dažām transponēšanas problēmām saistībā ar laiku vai kvalitāti, vai arī ar abiem šiem kritērijiem, un ka pagaidām nevar cerēt uz Direktīvas pienācīgu īstenošanu praksē visās dalībvalstīs, ņemot vērā to, ka dažas pienākumu neizpildes procedūras vēl joprojām turpinās;
 2. aicina attiecīgās dalībvalstis un Komisiju pēc iespējas ātrāk nodrošināt pilnīgu un pareizu Direktīvas transponēšanu un īstenošanu; aicina Komisiju sniegt dalībvalstīm pietiekamas norādes, lai nodrošinātu tās pareizu un pilnīgu transponēšanu;
 3. uzsver, ka tādu ar pārbaudēm saistītu pamatnostādņu trūkums, kas paredzētas Direktīvas 22. panta 1. punkta c) apakšpunktā, ne tikai traucē efektīvu Direktīvas ieviešanu praksē, bet arī noved pie tā, ka dažādās dalībvalstīs uzņēmumiem un iestādēm ir atšķirīgas atbilstības un izpildes izmaksas;
 4. tādēļ mudina Komisiju pēc iespējas ātrāk pieņemt nozarei specifiskas pamatnostādnes, tostarp arī definīciju, par ieguves rūpniecības atkritumu pārbaudēm, bet jebkādā ziņā ne vēlāk kā līdz 2017. gada beigām;
 5. aicina Komisiju nodrošināt iespēju attiecīgajām dalībvalstu kompetentajām iestādēm veikt neplānotas pārbaudes uz vietas;
 6. uzskata, ka pašreizējā 18. panta 1. punktā paredzētā ziņošanas sistēma neatbilst izvirzītajam mērķim un ir neefektīva, jo nepieļauj gūt pilnīgu priekšstatu par īstenošanu, lai varētu to aprakstīt un novērtēt, vienlaikus radot nevajadzīgu slogu dalībvalstīm un Komisijas dienestiem un tādējādi arī mazinot efektivitāti;
 7. šajā sakarā norāda uz nepilnībām datu vākšanas instrumentā (aptaujā ⁽²⁾), kas pieļauj neprecīzu interpretāciju un tādējādi noved pie tā, ka tiek ziņots par valsts līmenī pieņemtiem pasākumiem, nevis par to, kā tie ir īstenoti praksē, jo īpaši attiecībā uz ziņošanu par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem;
 8. uzsver, ka daži no dalībvalstu sniegtajiem skaitļiem par to teritorijā esošajiem objektiem, kas atzīti par tādiem, uz kuriem attiecas šī direktīva, nešķiet ticami, jo dažos gadījumos tie ir samērā mazi, salīdzinot ar tiem datiem par ieguves rūpniecības valsts līmenī radīto atkritumu kopējo apjomu, kas gūti no citiem informācijas avotiem;
 9. aicina steidzami un savlaicīgi pārveidot pašreizējo ziņošanas mehānismu (tostarp anketu), jo tuvojas trešajā ziņošanas periodā (2014.–2017. gads) paredzētie ziņojumu sagatavošanas termiņi, lai varētu pienācīgi pārbaudīt Direktīvas īstenošanu praksē, pamatojoties uz trešo ziņošanas periodu un arī laiku pēc tā; turklāt aicina Komisiju iekļaut ziņošanas mehānismā prasību sniegt visus atbilstīgos ar ietekmi uz vidi saistītos datus;
 10. ierosina, ka Komisijas Lēmuma 2009/358/EK III pielikumā iekļautā anketā ir jāuzlabo, nosakot dalībvalstīm pienākumu iesniegt izsmeltošus, atjauninātus un uzticamus datus par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem, kas atrodas to teritorijās; ierosina, ka izvēlētajā pārveides pieejā būtu jāparedz, ka tiek izveidota un aktualizēta Eiropas datubāze par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem, jo tā būtu noderīga, lai nodrošinātu, ka

⁽¹⁾ Skatīt paskaidrojuma 3. zemsvītras piezīmi ziņojumā A8-0071/2017.

⁽²⁾ Komisijas Lēmuma 2009/358/EK III pielikums.

Ceturtdiena, 2017. gada 27. aprīļa

ES līmenī var pilnībā aprakstīt, uzraudzīt un novērtēt Direktīvas praktisko īstenošanu; norāda, ka varētu apsvērt arī citas pieejas, piemēram, par paraugu varētu kalpot Direktīvas 18. panta 1. punktā minētais dalībvalstu sagatavotais ziņojums, un ka uzlabojumiem vairs nevajadzētu pieļaut to, ka dalībvalstis atšķirīgi interpretē noteikumus par sniedzamajiem datiem;

11. pauž nožēlu par to, ka Komisija ir publicējusi tikai vienu īstenošanas ziņojumu, kas aptver gan pirmo, gan otro ziņošanas periodu (2008.–2011. gads un 2011.–2014. gads), nevis vienu ziņojumu reizi trijos gados, kā noteikts Direktīvas 18. panta 1. punktā, tādējādi daudzus gadus atstājot sabiedrību bez informācijas par šīs direktīvas īstenošanu (neīstenošanu) un *de facto* aizkavējot turpmāko darbību ar mērķi nodrošināt Direktīvas pilnīgu īstenošanu, jo šī direktīva skar saimniecisko darbību, kam ir būtiska ietekme uz vidi, veselību un sociālajiem jautājumiem; aicina Komisiju stingri ievērot ziņošanai paredzēto trīs gadu intervālu;

12. atzīst, ka vairākums dalībvalstu ir pieņēmušas pasākumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu Direktīvā izklāstītos noteikumus; tomēr vērš uzmanību uz to, ka starp dalībvalstu atšķirīgās interpretācijas liecina par to, ka ir nepieciešami turpmāki centieni, lai nodrošinātu, ka visas dalībvalstis izprot un piemēro Direktīvas pamatjēdzienus līdzīgā veidā, tādējādi nodrošinot līdzvērtīgus konkurences apstākļus visā ES;

13. atzinīgi vērtē Komisijas plānus sniegt vispārējus norādījumus par to, kā īstenot Direktīvā izklāstītos noteikumus, kas ļautu uzlabot gan atbilstību šai direktīvai, gan tās izpildi, iekļaujot visu ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta dzīves ciklu, sākot no atļaujas izsniegšanas līdz pēcslēgšanas monitoringam; vērš uzmanību uz ievērojamām atšķirībām interpretācijā un pārpratumiem saistībā ar šīs direktīvas pamatnoteikumiem (piemēram, vai dalībvalstī atrodas iekārtas, uz kurām attiecas Direktīva, vai nē);

14. jo īpaši pauž bažas par nepilnībām attiecībā uz tādu A kategorijas objektu pienācīgu klasifikāciju un atļaušanu, kas saistīti ar paaugstinātu risku, un brīdina, ka ārējās operatīvās rīcības plānos nav iekļauti apmēram 25 % no ES teritorijā esošajiem A kategorijas objektiem; tādēļ aicina dalībvalstis pabeigt to teritorijās esošo objektu atbilstīgu klasifikāciju un ne vēlāk kā līdz 2017. gada beigām pieņemt trūkstošos ārējos operatīvās rīcības plānus;

15. pauž bažas par to, ka, pamatojoties uz valstu ziņojumiem, kas iesniegti saskaņā ar Direktīvas 18. panta 1. punktu, daudzas ES dalībvalstis, šķiet, nav pareizi identificējušas objektus, uz kuriem attiecas šīs direktīvas darbības joma, jo īpaši objektus, kas būtu jāklasificē kā A kategorijai atbilstoši objekti;

16. uzsver, cik svarīgi ir iegūt informāciju par esošo sārņu dīķu stāvokli; aicina dalībvalstis uzlabot aizsprostu drošību, lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi, jo īpaši A kategorijas objektos;

17. uzsver, ka ir svarīgi jau tādu ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas projektu plānošanas posmā, kuros izmanto bīstamas vielas, kā arī aktualizējot jau piešķirtu atļauju vai atļaujas nosacījumus, iesaistīt attiecīgās vietējās kopienas un garantēt pārredzamību un iedzīvotājus reālu iesaisti visā atļaujas piešķiršanas procedūras laikā; atkārtoti uzsver, cik nozīmīgas šajā sakarībā ir Espo un Orhūsas konvencijas; aicina Komisiju nodrošināt paraugprakses datubāzi, lai pilnīgāk iesaistītu vietējās kopienas;

18. aicina Komisiju ierosināt efektīvākus pasākumus, lai aizsargātu vidi un iedzīvotāju veselību, jo dažas dalībvalstis līdz šim ir izrādījušas nespējīgas novērst augsnes un ūdens piesārņošanu, ko rada daži ekonomikas dalībnieki;

19. ņem vērā nevajadzīgo administratīvo slogu, kas radīts iestādēm un ekonomikas dalībniekiem saistībā ar inertu atkritumu un nepiesārņotas augsnes apsaimniekošanu, un aicina Komisiju un dalībvalstis izvairīties no dubulta atļauju piešķiršanas procesa, ņemot vērā nozares īpatnības un tās ietekmi uz veselību, drošību un vidi;

20. mudina Komisiju izmeklēt, kā dalībvalstis ir īstenojušas šīs direktīvas 14. pantu un Komisijas Lēmumu 2009/335/EK un vai izveidotie finanšu garantijas instrumenti ir pietiekami un vai tie atbilst savam mērķim;

Ceturtdiena, 2017. gada 27. aprīļa

21. vērs uzmanību uz 2010. gada 5. maija iepriekšminēto rezolūciju par vispārēju aizliegumu Eiropas Savienības kalnrūpniecībā izmantot cianīdu, jo īpaši ņemot vērā vājo īstenošanas statusu attiecībā uz A kategorijas objektu atļaušanu, un atkārtoti aicina Komisiju nākt klajā ar ierosinājumu pēc iespējas ātrāk pilnībā aizliegt Eiropas Savienības ieguves rūpniecībā izmantot cianīdu, jo īpaši ņemot vērā to, ka ir ieejami tādi netoksiski aizstājēji kā ciklodekstrīns⁽¹⁾; prasa dalībvalstīm nekavējoties nodrošināt iespējami labāko cianīda sārņu diķu apsaimniekošanu;
22. mudina uzņēmumus un attiecīgās kompetentās iestādes, gatavojot atļauju ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta būvniecībai, apsvērt pieejamo progresīvo tehnoloģiju izmantošanu, it īpaši attiecībā uz sārņu uzglabāšanas aizsprostu konstrukciju, atbilstīgi augstākajiem vides aizsardzības standartiem; aicina dalībvalstis apkopot un analizēt datus, kas sniegti atļauju izsniegšanas procedūras vajadzībām, lai salīdzinātu tos ar darbībā nodota ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta faktisko ietekmi uz vidi, un vajadzības gadījumā atļaujas prasībās veikt nepieciešamos labojumus;
23. aicina Komisiju nodrošināt pietiekamu finansējumu pētniecībai un inovācijām ieguves rūpniecības atkritumu objektu apsaimniekošanas jomā, lai uzlabotu šo objektu drošību;
24. aicina Komisiju izmantot iespēju, ko sniedz labāko pieejamo tehnisko paņēmieni atsauces dokumenta (BREF) pārskatīšana saistībā ar "aprites ekonomikas" jēdzienu, lai par prioritāti, nosakot paraugpraksi, kas jāiekļauj ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas plānos, izvirzītu augstākus vides standartus un resursu efektivitāti;
25. aicina Komisiju veicināt būtiski svarīgu izejvielu reģenerāciju arī no ieguves rūpniecības atkritumiem, kā noteikts ES rīcības plānā pārejai uz aprites ekonomiku;
26. pauž nožēlu par Eiropā ieguves rūpniecībā pastāvošo tendenci izmantot zemākas kvalitātes un dziļākos līmeņos esošus derīgos izrakteņus, kā rezultātā tiek izraksts vairāk iežu, lai iegūtu vēlamu metālu; pieprasa dalībvalstīm izmantot tukšos iežus iespējami labākajā veidā, lai iespējamības gadījumā varētu aizstāt neapstrādātos iežus; pauž nopietnas bažas par ķīmiskās pārstrādes procesu efektivitāti, jo zemāka rūdas/ saturošā ieža attiecība nozīmē to, ka līdz ar katru saražoto vēlamā metāla tonnu saražos vairāk sārņu un tādējādi arī vairāk ieguves rūpniecības atkritumu;
27. uzsver, ka, ņemot vērā ES pāreju uz aprites ekonomiku, svarīgi ir samazināt resursu izmantošanu un veicināt otrreizēju izmantošanu un pārstrādi; aicina Komisiju apsvērt iespēju noteikt atbilstīgus mērķus, pamatojoties uz dzīves cikla novērtējumu;
28. uzsver, ka "visaptverošu" iegūvi varētu padarīt par galveno principu, tomēr, ņemot vērā arī tehniskos un tirdzniecības ierobežojumus un iespējamās netiešās izmaksas, piemēram, CO₂ emisijas; ierosina, ka ieguves rūpniecības un sasmalcināšanas procesā radītie atkritumi būtu jāanalizē un jāšķiro, lai atvieglotu to turpmāko reģenerāciju;
29. aicina Komisiju un dalībvalstu kompetentās iestādes turpināt ieguldījumus pētniecībā un alternatīvu, reāli īstenojamu procesu izstrādē, lai apgādātu ES ar pirmreizējām un otrreizējām izejvielām un novērstu ieguves rūpniecības radītos atkritumus;
30. uzsver, ka pamestu ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektu vēsturiskais mantojums varētu vidējā vai īsā laikā radīt nopietnus draudus cilvēka veselībai vai videi; aicina Komisiju nodrošināt pilnīgu pārredzamību, precizējot visas dalībvalstīm piešķirtās atkāpes no Direktīvas noteikumiem un joprojām pastāvošās nepilnības saistībā ar pamestajiem atkritumu apsaimniekošanas objektiem un to attīrīšanu; šajā sakarībā aicina Komisiju kopīgi ar dalībvalstīm nākt klajā ar rīcības plānu šo teritoriju pilnīgai sanācijai, ņemot vērā iespējamās paraugprakses piemērus un priekšrocības, ko sniedz aprites ekonomikas jēdziens, ja to piemēro ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanai, tostarp pasākumus, lai uzraudzītu šo izgāztuvju pēcslēgšanas fāzes;
31. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

⁽¹⁾ Liu et al. (2013) "Selective isolation of gold facilitated by second-sphere coordination with α -cyclodextrin", *Nature Communications*